

ЕКОЛОГІЧНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯК СПЕЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ КОРПОРАТИВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Неживенко Т.С., 41 ЕК

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Сучасні організації створюють в загальній системі управління підсистеми корпоративного екологічного управління, які мають не тільки загальні (прогнозування, планування, контролювання та ін.), але й спеціальні функції. Спеціальні функції характеризують особливості конкретного суб'єкта чи об'єкта управління. До спеціальних функцій (механізмів) корпоративного екологічного управління належать: оцінка характеристик екологічності; оцінка характеристик життєвого циклу продукції; екологічне маркування і сертифікація; екологічний аудит; корпоративний екологічний маркетинг; інжиніринг; лізинг; екологічне страхування; екологічна модернізація виробничої системи.

Згідно з навчальним посібником С.Г. Стеценка управління є процесом цілеспрямованого впливу суб'єкта управління на об'єкт управління з метою створення ефективно функціонуючої системи та досягнення необхідних результатів [12, с. 44–45]. За тим же автором система управління складається з таких частин, як суб'єкт управління, об'єкт управління, управлінський вплив (процес керування) і зворотній зв'язок (інформація щодо результативності управлінського впливу) [3, с. 45–46]. В свою чергу, залежно від об'єкта впливу розрізняють технічний, біологічний та соціальний види управління. Оскільки екологічна сертифікація належить до сфери суспільних відносин, то її слід віднести до соціального типу.

Щодо функцій управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, то під ними розуміють основні напрями (види) організаційно-правового впливу на суспільні відносини в галузі охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, їх відтворення та захисту, забезпечення екологічної безпеки [4, с. 187; 2, с. 193; 17, с. 58; 20, с. 54]; постійний напрям діяльності із забезпечення охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування.

Оцінка характеристик екологічності відноситься до внутрішніх корпоративних процедур. Мета такої оцінки — забезпечення управлінської ланки актуальною і об'єктивною інформацією, яка необхідна для аналізу стану екологічності та змін, що впливають на неї, а також розробки відповідних управлінських рішень. Дана оцінка передбачає облік усієї діяльності корпорації, що стосується споживання природних ресурсів, і, в першу чергу, енергетичних, утворення відходів, ведення технологічних процесів і операцій та ін. Сама оцінка проводиться з використанням корпоративних критеріїв і направлена на досягнення цілей та завдань екологічної політики.

Типові характеристики екологічності стосуються: стану навколишнього середовища, загальної системи управління та виробничої системи.

Оцінка характеристик стану навколишнього середовища проводиться за напрямками:

- використання природних ресурсів (витрати не відновлювальних природних ресурсів, вплив на відновлювальні ресурси та ін.);
- вплив на біосистеми (біологічне різноманіття, деградація видів, відновлення біоценозу);
- зміна клімату (утворення викидів діоксиду вуглецю, застосування технологій по його уловлюванню та утилізації);
- вплив на водні об'єкти (утворення забруднених скидів та їх ефективна чистка, вплив на водні екосистеми і ін.);
- вплив на людину (захворюваність та втрата здоров'я).

Оцінка характеристик екологічності системи управління включає:

- нормативні вимоги (застосування стандартів серії ДСТУ ISO 14000, екологічна політика та її реалізація, актуальність та повнота нормативної інформації);
- функціонування системи корпоративного екологічного управління (документоване забезпечення системи, екологічні програми, складові КЕУ);
- взаємовідношення з зацікавленими сторонами (комунікації, спільність інтересів);
- організація робіт (обов'язки та повноваження, підвищення кваліфікаційного рівня співробітників, мотивація та стимулювання).

Оцінка характеристик екологічності для виробничих систем проводиться по напрямкам:

- сировина, матеріали та комплектуючі (номенклатура, витрати, наявність шкідливих інгредієнтів, використання вторинних матеріальних ресурсів);
- енергозабезпечення (вид енергетичних ресурсів, використання вторинного тепла, енергозбереження та енергоефективність);
- продукція (види, безпека для навколишнього природного середовища, утилізація);
- виробництво (технологічне обладнання, виконання технологічних регламентів, аварійність, сполучення технологічного та очисного обладнання);
- емісія забруднюючих речовин у довкілля (викиди, скиди, утворення відходів та їх утилізація).

В Україні оцінювання екологічних характеристик підлягає стандартам ДСТУ ISO 14005:2015; ДСТУ ISO 14015:2005. [1], [3], [5].

Використана література:

1. Заверуха, Н.М. Основи екології [Текст]: нав.пос./ Н.М.Заверуха, В.В.Серебряков, Ю.А.Скиба. — К.:Каравела, 2015. – 304 с.
2. Ігнат'єва, І.А. Корпоративне управління [Текст]: підручник / І.А.Ігнат'єва, О.І.Гарафонова. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 600 с.
3. Кучинська В.Ю. Екологічна сертифікація в системі функцій екологічного управління //Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2015. – Вип. 213. – Ч. 1.
4. Малишева Н.Р. Основні функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища / Н.Р. Малишева // Екологічне право України. Академічний курс : підруч. / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – С. 187–241.
4. Шевчук, Ю.М. Екологічне управління [Текст]: підруч. /В.Я.Шевчук, Ю.М.Саталкін, Г.О.Білявський. — Київ:Либідь, 2004. – 432 с.
5. ДСТУ ISO 14001:2015 (ISO 14001:2015, IDT). Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування. Видання офіційне. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016.
6. Екологічне маркування. Міністерство екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://menr.gov.ua/content/ekologichne-markuvannya.html>
7. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Електронний ресурс]: постанова КМУ №996 від 03.11.2019 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>

Науковий керівник: к.е.н. доцент, Сурженко Н.В.